

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de vaste Kamercommissie voor
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Datum

9 november 2018

Contactpersoon

Rina Beers

Onderwerp

Algemeen overleg op 14 november 2018 over

Sociaal Domein

Bijlage(n)

--

Doorkiesnummer

(06) 13 84 64 84

Ons kenmerk

FO18-068

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op 14 november spreekt u met de minister van Binnenlandse Zaken over het sociaal domein. De Federatie Opvang, RIBW Alliantie en GGZ Nederland willen uw aandacht vragen voor het vraagstuk van het verdeelmodel maatschappelijke opvang (MO) en beschermd wonen (BW). Daarbij willen wij u vragen met de minister te bespreken om met de invoering van een verdeelmodel MO-BW te wachten tot adequate data verzameld zijn voor de onderbouwing van een verdeelmodel. Dit vragen we omdat de gemeentelijke praktijk van MO en BW in het sociaal domein zich in een fase van transformatie bevindt, waardoor de uitgaven van gemeenten nog niet zijn uitgekristalliseerd¹.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang in het sociaal domein

Het wettelijk kader voor BW en MO is de Wmo 2015. De middelen voor BW en MO worden via de Integratie uitkering Sociaal Domein enerzijds (BW, circa € 1.5 miljard) en de decentralisatie uitkering MO anderzijds (€ 0.4 miljard), verdeeld over de 43 centrumgemeenten voor MO en BW. Voor de middelen BW geldt de historische verdeling, voor de MO is in 2010 een objectief verdeelmodel ingevoerd.

Advies Commissie Toekomst Beschermd Wonen

In 2015 heeft de Commissie Toekomst Beschermd Wonen ('Commissie Dannenberg') geadviseerd om de middelen voor BW en MO op termijn te verdelen over alle 380 gemeenten en af te stappen van de centrumgemeente constructie². Daarbij adviseerde de commissie het volgende:

“De kenmerken van de groep mensen die gebruik maken van beschermde woonplekken zullen blijvend verschillen van de kenmerken van de populatie die nu gebruik maakt van de Wmo. Daarom zal het huidige objectieve verdeelmodel Wmo herijkt moeten worden. Voor deze herijking van het Wmo verdeelmodel is nodig dat er jaarlijks systematisch gegevens worden verzameld over de

¹ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/05/kamerbrief-vervolgstappen-evaluatie-verdeelmodellen-sociaal-domein>

² Zie: https://vng.nl/files/vng/van-beschermd-wonen_20151109.pdf

populatie die gebruik maakt van beschermde woonplekken. Hiermee kan bepaald worden op welke kenmerken het verdeelmodel Wmo moet worden aangepast om de middelen voor beschermde woonplekken adequaat te verdelen. Tot die gegevens beschikbaar zijn, kan geen deugdelijk nieuw objectief verdeelmodel voor Wmo inclusief beschermde woonplekken worden vastgesteld.”

Ook adviseerde de commissie om in het verdeelmodel te verdisconteren dat gemeenten een penitentiaire inrichting en/of een verblijfslocatie van een psychiatrische instelling op hun grondgebied hebben. Dergelijke voorzieningen leiden tot een verhoogde instroom in MO en BW. Daarnaast adviseerde de commissie om specifiek aandacht te besteden aan specialistische vormen van BW. Dan gaat het bijvoorbeeld om beschermde woonplekken (bijvoorbeeld voor de forensische groep of voor jeugdigen) die alleen op een hoger schaalniveau te handhaven zijn.

Systematische gegevensverzameling

Voor de opbouw van een nieuw verdeelmodel adviseerde de commissie Dannenberg om tussen 2017 en 2022 gegevens te verzamelen over de objectieve kenmerken van gemeenten met betrekking tot BW en MO. We constateren in de praktijk en uit de Voortgangsrapportages MO en BW³ van het ministerie van VWS dat nog geen sprake is van systematische gegevensverzameling. Het is ons niet bekend of in 2017 aangekondigde pilots voor monitoring van gegevens zijn gestart. We zien dat in de Monitor Sociaal Domein weinig tot geen gegevens over BW en MO te vinden zijn. De gemeentelijke Rekenkamers in de G4 constateerden een gebrek aan sturingsinformatie in hun rapporten van begin 2018⁴. De vraag is hoe een verdeelmodel voor BW en MO ontwikkeld kan worden, nu de gegevens die volgens de commissie Dannenberg nodig zijn, vrijwel geheel ontbreken?

Overigens ontbreken ook andere randvoorwaarden die nodig zijn om MO en BW door te decentraliseren naar alle 380 gemeenten. Het gaat dan om voldoende passende en betaalbare woonvormen, voldoende begeleiding en dagbesteding, budgetbeheer, onafhankelijke cliëntondersteuning, integrale toegang, kwaliteit en continuïteit van zorg.

Gevolgen toegang tot Wet langdurige zorg (Wlz) voor verdeelmodel

In 2017 hebben de gemeenten aangegeven dat zij meer tijd willen nemen voor de ontwikkeling en implementatie van een nieuw verdeelmodel BW en MO. Belangrijkste reden hiervoor was de onzekerheid en de financiële risico's die gemeenten ervaren rond de toegang tot de Wlz voor mensen met een psychische stoornis. De staatssecretaris van VWS heeft daarom besloten te temporiseren. Nog steeds is het niet bekend hoe groot de effecten van toegang tot de Wlz voor mensen met een psychische stoornis zijn op het budget dat in de Wmo blijft. Hoeveel mensen gaan in 2021 van Wmo-gefinancierd BW naar Wlz-gefinancierd BW? Hoeveel geld blijft in de Wmo beschikbaar? Hoe kan dat verdeeld worden over 380 gemeenten wanneer niet bekend is welke groepen in welke gemeenten in de Wmo blijven, dan wel naar de Wlz gaan?

Pas einde 2020 is bekend hoeveel mensen in BW onder de Wlz, dan wel Wmo gaan vallen en in welke gemeenten zij wonen. Het verdeelmodel BW&MO moet in de meicirculaire van 2020 bekend worden, zo heeft de minister van Binnenlandse Zaken laten weten bij brief van 5 juli 2018.

Wij vinden het als branches niet verantwoord om een nieuw verdeelmodel, waarvoor de bouwstenen grotendeels ontbreken, in te voeren op een moment dat gemeenten, aanbieders en cliënten niet kunnen overzien wat de gevolgen zijn. Voorkomen moet worden dat, vanwege de

³ Zie:

En <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/12/22/kamerbrief-over-voortgangsrapportage-beschermde-wonen-en-maatschappelijke-opvang>

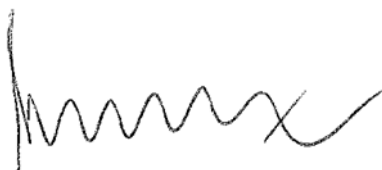
⁴ Zie: <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer-utrecht/publicaties/publicaties-2017-2020/>

onzekerheid over middelen, beschermd wonen plekken worden afgebouwd in de Wmo, om ze per 2021 in de Wlz weer nodig te hebben.

Wilt u de minister vragen om, in overleg met de gemeenten en het ministerie van VWS, te kijken naar fasering van ontwikkeling en invoering van een verdeelmodel van de twee miljard euro aan middelen voor BW en MO, zodat daarmee het proces van toegang tot de Wlz en doordecentralisatie van Wmo - BW en MO naar 380 gemeenten geen nadelige gevolgen heeft voor de beschikbaarheid en continuïteit van opvang, zorg en wonen voor mensen met een ernstige psychische aandoening, verslaving en voor dakloze mensen?

Voor vragen kunt u contact opnemen met Rina Beers, senior beleidsadviseur Federatie Opvang, r.beers@opvang.nl of (06) 13 84 64 84.

Met vriendelijke groet,

de heer A.P.B.M. van Tuijn
Voorzitter RIBW Alliantie

de heer drs. J.P. Laurier
Voorzitter Vereniging Federatie Opvang

mevrouw drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
Directeur GGZ Nederland